

Halina Birenbaum

Bibliografia podmiotowa:

Proza:

Nadzieja umiera ostatnia, Czytelnik, Warszawa 1967 (wyd. I), 1988 (wyd. II); *Nadzieja umiera ostatnia*. (uzupełnione o teksty *Wyprawa w przeszłość*, Oficyna Wydawnicza Parol, Kraków 1996; *Nadzieja umiera ostatnia*, Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau, Oświęcim 2001 i wiele wydań w latach 2007 – 2019.

[Tłum. na j. angielski: *Hope is the last to die; a personal documentation of Nazi*, trans. by D. Welsh. Foreword by L. Krzyzanowski, Twayne Publishers, New York 1971.

Hope is the last to die: a personal documentation of Nazi terror; transl. by D. Welsh, Publishing House of the State Museum Wydawnictwo Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau, Oświęcim 1994 i kolejne wydania: 2008, 2011.

Tłum. na j. czeski: *Naděje umírá poslední: očitě svědectví holocaustu*, překlad M. Páralová-Tardy, Jota, Brno 2010.

Tłum. na j. francuski: *L'espoir est le dernier à mourir: une jeune adolescence sous la terreur des nazis*, trad. de C. Rouach, Musée d'État d'Auschwitz-Birkenau, Oświęcim 2008, kolejne wydania: 2016, 2019.

Tłum. na j. hebrajski: *Ha-chajim ke-tikwa*, tłum. H. Birenbaum, Hocaat ha-kibut ha-meuchad, Ramt Gan 1992.

Ha-chajim ke-tikwa, tłum. H. Birenbaum, Tel Aviv 1994.

Tłum. na j. japoński: *Kibō: inochi oru kagiri*, Kusakabe Akira yaku, Ushio Shuppansha, Tōkyō.

Tłum. na j. hiszpański: *La esperanza es la última en morir: un viaje al pasado*, trad. X. Farré, Museo Estatal de Auschwitz-Birkenau, Oświęcim 2015, kolejne wydania: 2016, 2018.

Tłum. na j. niemiecki: *Die Hoffnung stirbt zuletzt*, Rainer Padligur Verlag, Hagen 1989.

Die Hoffnung stirbt zuletzt. Biographie, S. Fischer, Frankfurt am Main, 1995.

Die Hoffnung stirbt zuletzt, E. Kinsky, Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau, Oświęcim 2019.

Tłum. na j. portugalski: *A esperança é a última que morre*, trad. E. Favre, Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau, Oświęcim 2022.

Tłum. na j. rosyjski: *Надежда умирает последней/Nadežda umiraet poslednej*, perevod N. Iwaniec, Gosudarstvennyj muzej Aušvic-Birkenau, Warszawa 2019, kolejne wydanie: 2020.

Tłum. na j. włoski: *La speranza e' l'ultima a morire: ritorno al passato*, trad. di A. Costa, Museo Statale di Auschwitz-Birkenau, Oświęcim 2014, kolejne wydanie: 2019.

Tłum. na j. niemiecki: *Die Hoffnung stirbt zuletzt: Aufbruch in die Vergangenheit Polen 1986, Berlin 1989*, aus dem Polnischen von E. Kinsky, red. T. Świebocka, Verlag Staatliches Museum in Oświęcim, Oświęcim 1993.]

Powrót do ziemi praojców, Czytelnik, Warszawa 1991.

[Tłum. na j. niemiecki: *Rückkehr in das Land der Väter*, aus dem Polnischen von B. Kosmala, Fischer Taschenbuch, Frankfurt am Main 1998.

Tłum. na j. hebr.: *Chazara le-erec ha-awot*, tłum. H. Birenbaum, Hertzliya 2015.]

Każdy odzyskany dzień. Wspomnienia, red. i wstęp I. Sariusz-Skąpska, Wydawnictwo ZNAK, Kraków 1998.

Wołanie o pamięć, Wydawnictwo Państwowego Muzeum Oświęcim-Brzezinka, Oświęcim 1999.

Życie każdemu drogie, fot. A. Bujak, Biały Kruk, Kraków 2005.

Pod osłoną nocy. Wspomnienia z lat 1939-1945, [Sonia i Abram Hurman], napisała i podała do druku Halina Birenbaum, Fundacja Instytutu Studiów Strategicznych, Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, Kraków-Oświęcim 2007.

Wciąż pytają, Fundacja na rzecz Międzynarodowego Domu Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu, Fundacja im. Friedricha Eberta, Przedstawicielstwo w Polsce, Oświęcim, Warszawa, 2011 [wydanie zawiera teksty w j. niemieckim, tłum. R. Wędrychowski].

Historia mojego życia po Zagładzie. Wspomnienia, Wydawnictwo Anna Maria Mickiewicz, Literary Waves Publishing, Londyn 2022.

Tomy poetyckie w języku polskim:

Wiersze, Muzeum Pamięci Narodowej, Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Dzielnicy Kraków-Podgórze, Kraków 1987.

Nawet gdy się śmieję, KAW, Rzeszów 1990.

Nie o kwiatach, BUS, Kraków 1993.

Jak można w słowach, Centrum Dialogu, Kraków-Oświęcim 1995.

Echa dalekie i bliskie. Spotkania z młodzieżą, Znak, POM Kraków, Kraków 2001 [zawiera też teksty pisane prozą i listy młodzieży z Izraela i Niemiec].

Moje życie zaczęło się od końca, Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau, Oświęcim 2010 [poezje zebrane].

[Tłum. na j. włoski: *La mia vita è cominciata dalla fine*, trad. Di F. Cicaloni i in., Effigi, Arcidosso (GR), 2014.]

Przekłady i autoprzekłady, antologie (wybór):

Nigun pnimi, Teraklin, [*Melodia wewnętrzna*], Tel Aviv 1985.

Szlengel W., *Aszer karati le-metim. Szire geto Warsza*, tłum. H. Birenbaum, Tel Awiw 1987.

Szirim li-fne u-mi-toch ha-mabul, [*Pieśni sprzed i z potopu*], Sifiriat Maariw, Tel Aviv 1990.

Poems before and within the flood, Ma'ariv Book Guild, Tel Aviv 1990.

Nicht der Blumen wegen. Gedichte aus der Shoah, Ausgewählt und herausgegeben von N. Weissberg-Bob, Gildenstern Verlag, Bad Honnef 1990.

Jetzt wohin? Von aussen nach innen schauen. Gespräche, Gedichte. Brief. Was ist eigentlich jüdisch" und was "deutsch"?, ed. N. Weissberg-Bob, Lichtig Verlag, Berlin 1993.

Selected Poems, trans. J. Friedman, Centrum Dialogu, Kraków-Oświęcim 1997.

Frauen im Holocaust, Hrsg. B. Distel, Gerlingen 2001.

L'espoir ne meurt jamais [H. Birenbaum, D., G. Konopnicki, C. Rouach, S. Brésin], SB. COM, Paris 2002.

Dialog an der Schwelle von Auschwitz. Bd. 1, [M. Deselaers, H. Birenbaum], Zentrum für Dialog und Gebet, Kraków, Oświęcim 2003.

Beidseits von Auschwitz. Identitäten in Deutschland nach 1945, Dreiig Beiträge, Lichtig Verlag, Berlin 2015.

Wspomnienia z Auschwitz, Wydawnictwo Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau, Oświęcim 2017.

Bibliografia przedmiotowa (wybór):

Hasła słownikowe:

Halina Birenbaum, K. Famulska-Ciesielska, S. J. Żurek, *Literatura polska w Izraelu. Leksykon*, Wydawnictwo Austeria, Kraków Budapeszt, 2012, s. 36-38.

Monografie, artykuły, recenzje:

Chłosta-Zielonka J., *Obraz dojrzewania w obozie Zagłady: relacja Haliny Birenbaum „To nie deszcz, to ludzie”*, „Prace Literaturoznawcze” 2021 nr 9, s. 149-163.

Famulska-Ciesielska K., *Polacy, Żydzi, Izraelczycy. Tożsamość w literaturze polskiej w Izraelu*, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń 2008.

Halina Birenbaum. *Das Leben als «Hoffnung. Die Geschichte einer Holocaust-Überlebenden mit Texten und Bildern von deutschen Schülern*, ed. R. Thier-Hinse, E. Spranger, Dialogverlag, Münster 2004.

Kuryłek A., „Tylko opowiedzieć swoją historię”. *O Halinie Birenbaum*, w: *Pisarze polsko-żydowski XX wieku. Przybliżenia*, red. M. Dąbrowski, A. Molisak, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2006, s. 256-278.

Michalski W., *Powroty do spalonych gwiazd*, „Akcent” 1992 nr 2/3, s. 247-277.

Meloch K., *Cudem zawieruszona cząsteczka*, „Więź” 1999 nr 7, s. 66-71.

Nowacka E. *Korzenie pojone goryczą*, „Nowe Książki” 1998 nr 9, s. 27-28.

Olszewska K., *Autobiographical strategy and attitude of Halina Birenbaum as a form of passing on a witness of the Holocaust*, w: *Autobiography, biography, narration. Research practice for biographical perspectives*, ed. by M. Kafar, M. Modrzejewska-Świgulska, Łódź University Press; Jagiellonian University Press, Łódź-Kraków 2013, pp. 33-42.

Ostrowski K., *Zawiedzione nadzieje?*, „Nowe Książki” 1992 nr 6, s. 22.

Tomczok M., *Syreni śpiew i narodziny alternatywy. Literatura Edmona Jabésa, Leopolda Buczkowskiego i Haliny Birenbaum wobec Zagłady*, „Ruch Literacki” 2018 z. 2 (347), s. 212.

Wiśniewska J., *Wszędzie obca (o poezji Haliny Birenbaum)*, „Zeszyty Majdanka” 1997, t. 18, s. 91-95.

Zawistowska W., *Pamiętam przeszłość, bo droga mi jest teraźniejszość*, „Słowo Żydowskie = Dos Jidisze Wort” 1992 nr 24, s. 14.

Zwolska-Płusa K., *Dwa oblicza żydowskiej matki w prozie Irit Amiel i Haliny Birenbaum*, w: *Tożsamość i stereotypy Żydzi i Polacy*, red. nauk. J. Mizgalski i M. Soja, Częstochowa 2014, s. 44-56.

Żurek S.J., *Polska i Polacy w poezji autorów piszących po polsku w Izraelu*, „Postscriptum Polonistyczne” 2016 nr 2 (18), s. 61, 73.

Wywiady/książki:

To nie deszcz, to ludzie. Halina Birenbaum w rozmowie z Moniką Tutak-Goll, Wydawnictwo Agora, Warszawa 2019.

Szukam życia u umarłych. Wywiad z Haliną Birenbaum, [B. Bochenek], Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau, Oświęcim 2013.

[Tłum. na j. niemiecki: *Ich suche das Leben bei den Toten. Ein Gespräch*, trans., ed. B. Kosmala, Metropol Verlag, Berlin, 2019.]

Wywiady w czasopismach (wybór):

Być imigrantem w Izraelu jest bardzo trudno, [I. Bodnar], „Przekrój” 1999 nr 2, s. 14-16.

Dla mnie nie ma tematów tabu, [A. Magdziak-Miszewska], „Więź” 2001 nr 4, s. 64-70.

Już odchodzisz? Z Haliną Birenbaum, poetką, pisarką, bohaterką książki „To nie deszcz, to ludzie”, rozmawia Monika Tutak-Goll, „Wysokie Obcasy” (dodatek do „Gazety Wyborczej”) 2019 nr 21, s. 14-18.

Powroty do innego kraju, [J. Rybak], „Rzeczpospolita” 1996 nr 200, s. 28.

Sypie się ze mnie, [J. Dąbrowska], „Tygodnik Powszechny” 2015 nr 27, s. 72-75.

Filmy dokumentalne:

Nadzieja umiera ostatnia, reż. i scen. T. Wudzki, Polska 1992.

https://www.youtube.com/watch?v=SYSzkiNYU_4 [dostęp 01.08.2023 r.]

Lean at Nossat (Where Are You Going?), reż. J. Kainy, Izrael 2023.

Nagrania spotkań:

<https://www.youtube.com/watch?v=VqHi8fmzuFE> [dostęp 01.08.2023 r.]

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=F05KJMnx5fU> [dostęp 01.08.2023 r.]

Autorka hasła: Anna Jamrozek-Sowa